

Ouvrage a la mode, eller Ett
lustigt samtal, emellan en
loppa och en sexsty...

Dalin, Olof von,

1700-1829 81 A Br.

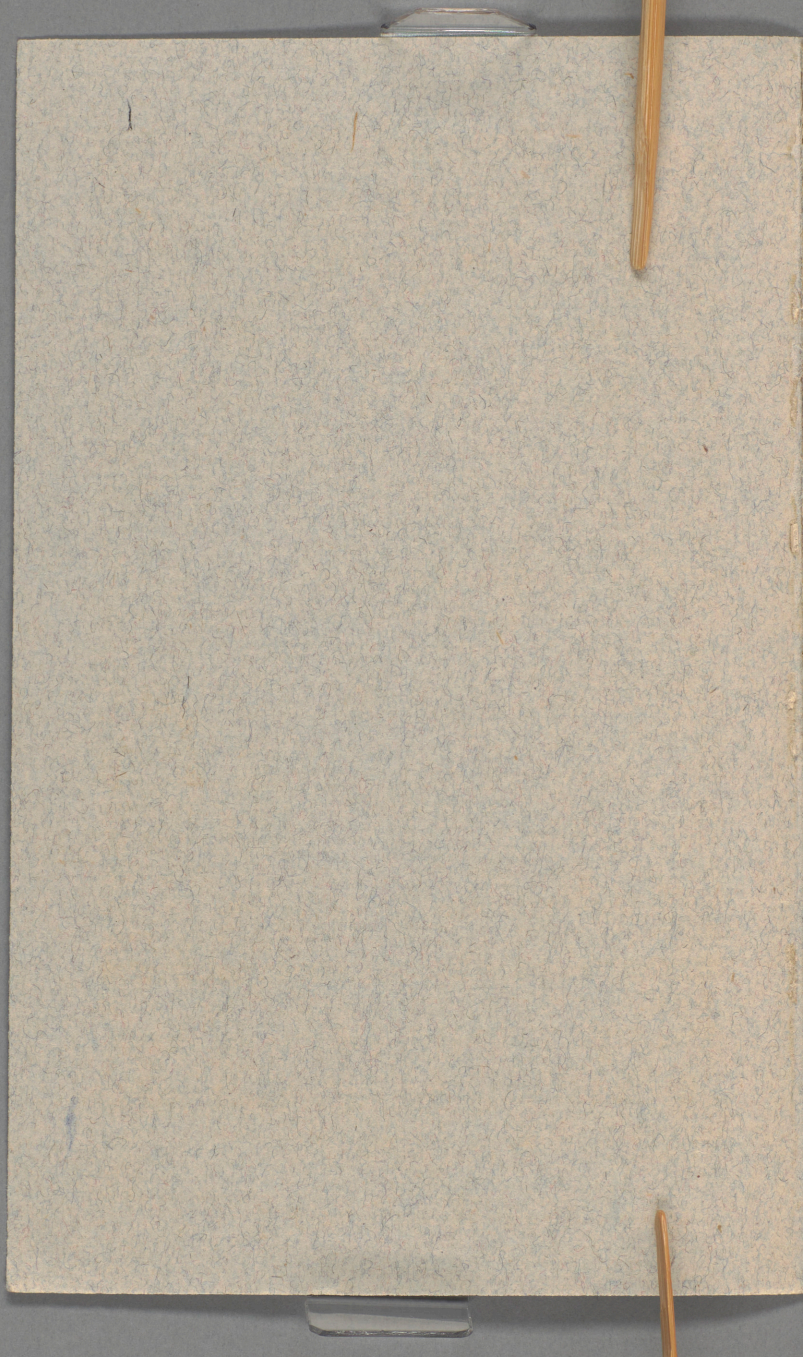

DALIN, olof von
Ouvrage a la mode

Litt. In.
(M)

1700° / 1829

Gefhe
1777

DALIN, Olof von

Ouvrage a la Mode,

Eller

Ett Lustigt

Vitt. Lov.

(Bij)

1700 - 1829

Samtal, 44.

Emellan en

Loppa

Och en

Serstyver.

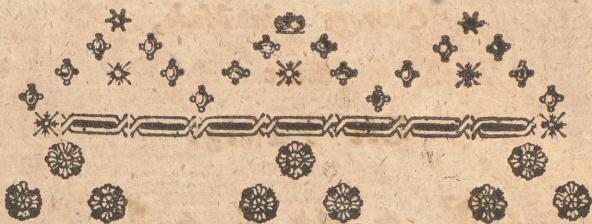
Öfversatt från Fransyskan.

G E S E,

Tryckt hos Ernst Peter Sundqvist 1797.

Exempl. kostar 1 R.

I. Cap.

Efter många omkrokar och farligheter, ankom en Loppa mycket wannägtig, ned i en taska, hwarest en Serstyswör hwoislade, och som hon då ej särdeles trycktes af hunger, tänkte hon at i detta rummet taga sig någon ro. Hennes natur och affigter woro ifrån Serstysfrens wida affkilde, så at de hwar annan hwarcken gagna eller skada kunde, der före kunde hon med honom förbinda en upriktig wänskap, sådan ätminstone, som endast är beständig och måst brukelig Nordan och Wästan om Beliska Hafwet. Ach huru ljuf en sådan wän är at skröta före och berättta sine äfwenlyr, när man kommer hem ifrån sina resor och har insupit Fransosers fåfångar, Angeländares orklöshet och Tyskars fråskande! detta hade Loppan betänkt, och wille för Serstyswern öppna sitt hjerta. Jag ser wäl, sade hon til Serstyswern, at I bören heta Herre ester i båren Konungens Liverie, wæn säjen mig min Herre, huru i heten, och hwem i ären, at wi mågom med nöje förnöta en stund tillsammans.

Serstysf,

Serfswern talar sällan utan i bodar och krogar, hwarest han dock ofta ej behöfwer mer än wisa sig, til at afböma skiljaktigheten emellan de saneligaste wedersparter, såsom ett rödbrustigt qwinfolk och en dräng eller gardieskarl, men han tog omsider til orda och sade: Mig tyckes Fru, at i ej ären wahn wid umgånge, efter i bömmen Mannens wärde af kläderna, och gifwen stor titul åt den, som kan glimma, men dock hafwen i denna gången rätt; ty det, som utwärtres blänker på mig finnes äfwen inwärtres. Jag kallar mig Silfwerkreus, och är af gammal Adel stämplad i 17:de Seculo, och olik största parten de frälsemän, som dock högst prata; ty jag kan altid uppställa 18. bruna Swän-tjenare. *) Mitt ämbete är til at resa, stundom ensam, stundom bland mina medbröder, warandes altid wälkommen och ogjärna bortsläpt. Ut, sade Loppa, hwad det är kårt för mig, at få tala med wandringsmän, som altid nödgas resa! Berätta mig dersöre, sade Serfswern, medan wi här hwila of, es dra äfwenyr, och låtom of wisa för de prunkande Ynglingar, som inter annat med sina utrikes resor uträtta, än köpa welfighet för sina wackra penningar at wi inter äro sämre än de.

2. Cap.

Jag wäpte up, sade Loppa, hos en Amma som hade trogen omsorg om min upfostran, ty hon födde mig wäl, och lemnade mig en ärbbar frihet; Udderstundom jagade hon fuller i is-

*) Det wil säga aderton ransstycken.

ren efter mig; men detta gjorde mig allenast
varsam och försigtig, til at undwika de farlig-
heter, som hota det hoppande släktet. Jag
insöp hos henne läckerhets arten, och som hon
altid wiste at wråka den mat, som icke war
i hennes smak, så tycktes jag få i det målet
en stormodig kundskap, men fast detta är en
födnäm sed, så har jag dock sedermera sunnit
deraf stort beswär, ty den som omkastas i werl-
den, bör kunna utstå godt och ondt. En dag,
som jag eftersinnade, at et enfaldigt lefwerne
intet skänker beröm eller nöje, och mit hjerta
af en medfödd ädelmodighet blef med den lyst-
nan upfylt at besö werlden, på det jag i Ås-
derdomen en gång för androm berättat kunde
at jag sedt det och der; beslöt jag at öfvergif-
wa min fostermoder, och emedan en dräng of-
tast gjorde henne besök, behöfde jag intet gjöra
långt språng at komma i hans kläder, jag följ-
de bort med honom; men jag besant snart
nog hwar min oförsigtighet hade fört mig, ty
här måste jag taga et hårdare lefwerne och
grofware födo til godo, warandes ofta snart
nog försmäktad af tobaksrök. Min ungdom
råkade i stor fara, ty fast jag hört myc-
ken wrede och eder hos Amman, så swor dock
denne lågnt wärre, hysandes liksom fiere sina
likar, et så oförskämt och dumstridigt sinne,
at jag på slutet liksom han, begynte bespotta
hela werlden och tro mig wara et ansenligt
Creatur. Det wärsta war, at denna min
hus-

husbonde, påstod alla de eder han utgödt,
måste ofta ut at löpa om mörka natten och i
falla min:ren, så at, om han intet understun-
dom på resan ingått i någon krog, at taga
sig styrka, hade jag råkat i förtwiflan. En
morgon då jag wakenade, fant jag, at jag in-
ret war hos drängen, utan hos en Hund, som
legat jemte honom. Ach jag lemnar Er Herre
at eftersinna, min förwiring, då jag oförmo-
deligen fant mig i ett så barbariskt och obekant
land. Folket som jag der såg, woro fuller
mig lika til skapnaden, men så grofwa och best-
actiga til sinne och upförande, at Bönderne
omkring Stockholm intet kunde wara wärre;
men nöden lärde mig småningom at hålla til
godo, i deras lag, och bli nästan så grof i
smak och sinne som de. De skröto alla af sin
frihet och sade, at om de icke hade så förnäme
och läckert lefwerne, så rädde de sig dock hells-
wa och lågo icke på lifwet hwar gång de hwi-
lade. Jag fann at de hade skäl, och blef stark
i denna Philosophie, enär jag intet wiste ord us-
raf, för än jag besant mig bland de faseligaste
böjor i en sd. Orsaken war, at hunden,
min husbonde, war af det slaget, som kun-
de gå i watten, och när hans Herre skickade
honom ut efter någodt, som han skutit, war
jag oberedd at hålla mig i säkerhet, och blef så-
ledes af de grufweliga wägor bortförd. O!
qwinslighet, ropade jag, alla Loppors Gudin-
na, blidka Hassens Gudar, och fräls miit o-

skyldiga lif, som du gifwit födsel, och så länge underhållit. Straxt våkade jag hel wät i en hårtapp, som sinaningom af wädret dref på en strand, märkandes således denna Gudins nans mact sträcka sig öfwer alt, och at Lops wesslägtet hade föderre orsak, om de wille, at wara högdragne och stormodige, än någre Favoriter i Hofwet, emedan de ha den til Paras tronessa, som icke döer, och kan med sitt wäl de förödmjuka de hårda hjertan, ja äfwen förändra de förträffliga tjämpa ämnen til utsmuckade quinsolk, och gjöra den rena hjes te-bloden, tjock och sött som Chocoolad. Jag behöit lifwet i det jag undslap Hafsnoöden, men på stranden mötte mig den frätande hungeren, annats slags dödd, fast än af sentärdigare och blidare natur. Då begynte ja sakna de, som förr i mitt lycke woro de otäckaste husbändet, drängen och hunden, önskandes at nu hafwa det underhåll som jag hos Amman beswärtat. Mit samwete blef då rent som en Jungfrupung, när hon warit på Marknaden, eller en ung Herres, när han reser ut ur Paris. Och en Student ifrån Upsala. Och en liten Små Stads Köpman, då han far ifrån Stockholm. Jag fant då at fromhet sällan kommer til gjäst i ett sinne, utan när morgång och fattigdom, äregirughetenes fiender, bjuda henne. Men ändtligen, sedan jag med djupa suckningar åkallat quintligheten, den misskundsamma Gudinnan, hände mig en lyckä, som jag aldrig kunde förmoda.

3. Cap.

I det jag hoppade bland gräset råkade jag bland några fjortlar på et ben med silkesstrumpa uppå, och som jag i glädjen sökte högre och högre opp, ankom jag ur mitt elände i de ljustigaste boningar. Det war hos en ung Fröken, som jag befant mig, at jag tilstår, at jag war så när död af glädje, ty hwad sött öde war icke det, at ur det swal-lande Hafwet och de skarpa ödemarker, råka in i et Canaans Land? Sjelfwa de ståtaste Segerwinnare, ja de hårdaste Philosopher, skulle misunnat mig min lycka och tillstånd, som jag derefter en lång tid åtnjöt. Jag tilstår wäl, at min Eräseliga föda, mina dyrbara wänningar, Mina ljustiga Sparsersgångar och ändt-ligen hela mitt lefwerne war blandat med stor wedermöda derutinnan, at min Fröken hölt of- ta strång jagt efter mig, men sedan jag blifwit wahn at wakta mig på wiså stunder, om mor- gon eller afon, då jacten skulle gå för sig, war jag i öfrigt säker, besynnerligen som hon altid om dagarne war i sällskap eller på Hafwet, under hwilken tid jag fick ha mitt frispråk, o'lenast at jag hölt mig i de ofynliga winklar; ty ehuru friskostigt jag spisade, så måste hon dock på de stunderna låsa som det in- ter fjändes. Emedlertid blef jag högsint och ädelmodig, hwilket jag tillskrifwer den gamla och kanske ädla blod, som jag insöp. I detta mitt qwicka och listiga hemwist blef jag lika så

fin i de andre utvärtes sinen, som i smä-
Ten, ja så, at jag kunde åställa kärleksduns-
ster från de inmot, hvilka förorsakas af guds-
je, råddhåga, förundran, vrede, och flere
rörelser; ty de som kärlek åstadkommo, woro
genom irångande och lustiga, men något war-
mare och om yligare, än som jag wäl kunde
de råta. Här lärde jag förträffeligen at les-
wa, och ställa mig så bland Man: som
Dwinok:n, at om jag nånsin kommer at
omgåås med Föklar af det hoppande släktet,
skal jag med mitt upförande bewisa dem, at
de äro Bondafige, och intet bättre än de
Smätårdska. Men på ingen ting märkte jag
med mera behag och förundran, än huru hon
stälte kroppen i tilbörligt stiel, tog underjuns-
dom afkräfsamt, understundom wänigt an-
seende, at som orden och tilfällen föllo, talas-
de med miner och ögnkast, lika så wäl som
med tungan; huru hon fant sig at svara en
driftig ungfark at han blygdes, och huru hon
i sitt anlete och kroppos rörelser afbildade en
lustig onärdsamhet och behagelig fräckhet.
Om dozen, och bland sällskap, war det såls-
lan annat hos min råcka Föken och Waimo-
der än oskyldighet, menöshet, ärbacher, öde-
mjukhet och ståtighet mot de stolta Bugar,
men så snart hon kom om gwallarne i et rum
at aflåda sig, eller om fömiddagarne at på-
ståda sig war hon förträffeligen förändrad, dock
hade jag den nyttan at så lära mannen och
höra

höra ryktet af så många mansfolk, som man
der omtalte, måstrade, lastade, omdöpte, be-
rönde, förbättrade, lytte, omskapade, och jag
wet intet på hwad sätt måstrade. Afwen så
lärde jag känna de förnämsta Fru. nymren,
hvilka här måste på bahnen med allt sitt tal,
sina hufvudsbonader, kjoctilar, myskor, ögon-
lappar, bröst, händer, hy och flere märkwär-
digheter. Emedlertid woro de timmarna; på
hvilka hon lade sig, upstod, drack sitt Thee
eller Choccolade, satt för spegeln med sitt kon-
stiga hufvud, och flere omsorger fullbordades,
så långa för mig som winternätter; ty jag
tordes då icke knyta eller röra mig mer än
den som står bakom Tapeten i Hustruns
Kammare, när Mannen kommer hem, hvarom
jag då hört förtäjas ur de Frankyska Roman-
nerne, utan hålla till godo i en mager säll.

4. Cap.

Nå wäl sade Serstfweren, huru hafwen i
kommit från detta lustiga, men oroliga
landet? Jo sade Poppan jag war en astron,
sedan Fröken hade lagt sig något närgången,
och strax betalte hon pigan taga fram huset
at lysa. Man sökte mig öfwer allt med stö-
sta allwar, och fann mig ändtelligt der jag
mente mig wara aldrasläkraft. Döden stod
föde mina ögon, och säkert hade Frökens fing-
rar asmat min sista dag, om icke ett lyck-
ligt

ligt öde blandat sig der uti: Det bultade på dören, och straxt, stannade mina döds-Ceremonier i en djup lyfnad. Pipan gick ut, och kom straxt igen med et bref til Fröken hwilket hon med sådan frögd emottog, at jag slapp min kos, i det brefs wet upfylte mitt rum. Under rymmandet hörde jag henne säga: Tänk huru grön han gör sig, men i öfrigt hörde jag intet brefs wets innehåld, ty dödsångsten och glädjen lystes mig så höga språng, at jag i ögnablecket kom bort i en wrå uti en styfs fjortel. Denna mente jag höra Fröken til efter förordningen, som jag så mycket hörd om i talas ibland Fruentimret, och war således mit undwiskande ej annat än en nöjsam retirade från Håf- och Stads bullret, sådan som de stora och kloka Herrar taga sig på Landet, medan allmänna Urwäder rafa; men jag fant om morgonen, at styfsfjortelen intet lystes öfwer min stälta Frökens arlar, utan öfwer en Vigas. Här råfode jag ur askan och i elden ty nästan ingen stund på dagen war som icke denna matmodren war i stånd, at hålla jacht efter mig. I styfsfjortelen tog jag altid min undflykt, och jag trodde mig så förnämder uti, som en Kyrkewård i sin Kyrka, och en Rådeman i sin Ringsstuga, til des jag med blygd måste besinna, at min Wärdinna har hela mitt tåmpel på sig, när hon gick under wattusåen. Min åregirighet tålde intet längre at så gäckas, derföre wäntade jag al-lenast

Ienast tilfalle at komma undan, hwilket och hände samma aften; ty då Pigan skulle bädda en stor och kostbar säng, som jag mente skulle bli min Frökens lägerställe, lade hon sig der at sofwa i mörkret, Under hwilken tid jag smög mig i sängkläderna, hwarest jag, oackadt hennes skakande och swängande wid bäddningen, hölt mig fast. När sängtjiman kom war det ingen Fröken, som lade sig, men en gammal Man och hög Herre, af hwilken jag intet särdeles nöje hade at förwänta.

5. Cap.

Under denna Herrens Stats-rock följde jag honom i wigtiga förättningar, och högt wärdade sammankomster, jag hörde stora Men raisonera om all ting, och taga angelägna måt och steg, men sällan fant jag beständighet i beslutet eller fasthet i det de förehade, ty de flökaste wingslade hit och dit, anten af fruktan eller wiså afskier; Sådant kom öfwerens med min natur, och jag förgat nu at jag warit hos Gruentimber; jag som för detta ej ment wara angelägnare ting i werlden, än Baler, Dantsar, Arier, Mössor, Hufwudknäp och mera sådant, begynte nu så smak i Riks affärrerne; Förordningarne kunde jag på mina fingrar, men huru de skola lämpas, lemnar jag Ehr, Herre, at döma, sade hon til Silfwer. Grets, som jemte edra släktingars, säjes kunna uttyda den mörkaste lag, och äga myndighet i all ting; intet mer förundrade jag

jag mig högre öfwer, än huru två menniskor kunde
bo i denna Herrens ena kropp, hwilket deruti man
bewistes, at han i samwäm eller i förmaket, då
han wiste sig för dem som sökte honom, war i sitt tal
igenom from och råträdig, hade intet afseende til
personen, eller affikt på hwarken på rikedom, lycka,
höghet eller någon fördel, så at jag i mitt leswerne
blef merkeligen upbyggd; men knapt skulle man ta-
git honom för den samma, när han kom i sitt Ca-
binett, der war han så wis, from och råträdig, som
hans interese tillät, och aftade sig wäl til at arbes-
ta för någon god ting, om han sjelf icke hade godt
deraf; Gjorde det onda honom ondt, så utrotade
han det, men hade han nyttan deraf, så blandade
han i detta sitt enrum åtskillige färgor tilhopa, at
öfwerstryka det samma. Jag swor då, för mig
sjelf, at i war kropp woro två själar, och hölt dem
för dumma, som intet wera åtskilda två Personer
uti en, til des jag befann wederspelet; Ty när jag
en gång dragit mig in i denna Herrens Muff, då
han hade honom på sig, föll Muffen neder, och blef
uptagen af en ibland Suplikanterne, som war en
Kramare; Jag blef förskräckt af detta faller, och
spräng in i första arm som tog up Muffen, råkandes
således uti en helt annan werld än den jag kom ifrån;
Ty denna min Husbondes natur öfwergeick hans
upräcktelse, han ägde intet den konsten at förstålla
sig, utan war altid den samma, alstjämpt otålig;
Snart gaf han alt för dryga Contributioner åt
Kronan, snart ruinerade de inrikes Manufacturer
honom, at han med sina Medborgare borde göra
sig

sig wäl, utan at tänka på framtidens och Rikets
tilkommande tilstånd; När detta honom förestäl-
tes, swarade han med estertänkelig iswer och ett wäl
grundat löbe: Altid tala i om, at wi skola göra
något för efterwerlden, jag ser icke hwad efterwerl-
den gör för oss. Menandes således, at efterwerlden
woro en närwarande ting, som borde rickta hans
pung. Jag förtretades öfwer dessa Principer, ty ut-
tan at skriva, kan jag smickra mig af et Patriotiskt
sinne, och wid första tillfälle gjorde jag et förtwislat
språng på denna Mannens Dotter. Jag hade
tänkt min Herre, at intet träffa bättre hemwist
här, än hos Pigan; Men ack jag blef håpen, i det jag
fant mig intet sakna min makalösa Fröken, ty denna
lefde lika så yppigt som hon, och det som än är mera,
hon hemtog ostare ur Bodarne kostbara tyger,
användandes hela dagen at pryda sig på alla de
sätt, som hon sedt eller hört de förnåma bruka. För-
utan at denna icke gick til Hofs, så tilstår jag ock, at
hennes tankar och uttåtelser woro intet gemenare
och dummare än Frökens, så at man derpå kunde
skilja deras wilkor; men ehuru det war mädde jag
wäl. Et bistert öde förde mig från henne bland
några lintyg, på en twätterstka, hwilken skjutsade
mig utomgård på en högdragen Cammartjenare,
huru det gick til, wil jag ej omtala, ej eller kan jag,
ty af så många Husbönder och Matmödrar, war
jag i huswudet så förwirrad, som många Academi-
ci äro af de lärdas meningar, werandes ej hwars-
wid de skola sig hålla, och utsläcka sitt eget ljus.
Hos Cammartjenaren, hwars Herre war en af
de

de högsta, slet jag wäl icke allt för godt, men ägde den ädla friheten och der jemte stor respect; Ty såsom Salen och förmaket hwar morgon woro fulle af wäntande, wiskande, myslande, bugande, swärjande, trugande, smygande pratande folk, som wille om något anhålla, så hade de ögonen på alla dödar, hwarigenom de mente den höga Herren skulle utkomma, och så snart Cammartjenaren steg ut, slo go alla ned hufwuden i andäktiga buckningar. Jag wet intet om de bedrogo sig, i mening, at det hade warit Herrn sjelf, men jag har sen esterränkt at detta måtte warit för min skull. Detta är nu den Husbonden, i hwilkens tasta jag träffat Ehr Herr Sufwerck, och hwarest jag nu berättat Er mina äfwenor. Hwad mig hådanestet angår, ärnar jag aldrig snana, förän jag finner min ståtta Fröken, eller hennes like igen, at jag med glädje må så sluta mina dar. Berätten mig nu hwad eder händt, dock med så ord, efter jag märker ofred äfwan ifrån.

6. Cap.

Det wore omdjeligt, sade Serstyswern, för mig at minnas de omkretsar, och resor som jag gjort, sedan min födelse; ty jag tror knapt, at någon Boråsbo har besökt så många ställen; på en dag har jag ofta haft 50, 60, ja 100:de ägare, hwilket icke illa öfwerenskommit med min natur, som derigenom kunnat skönja så många slags olika sinnen, som ansigten; Men af det jag mins, wil jag säga

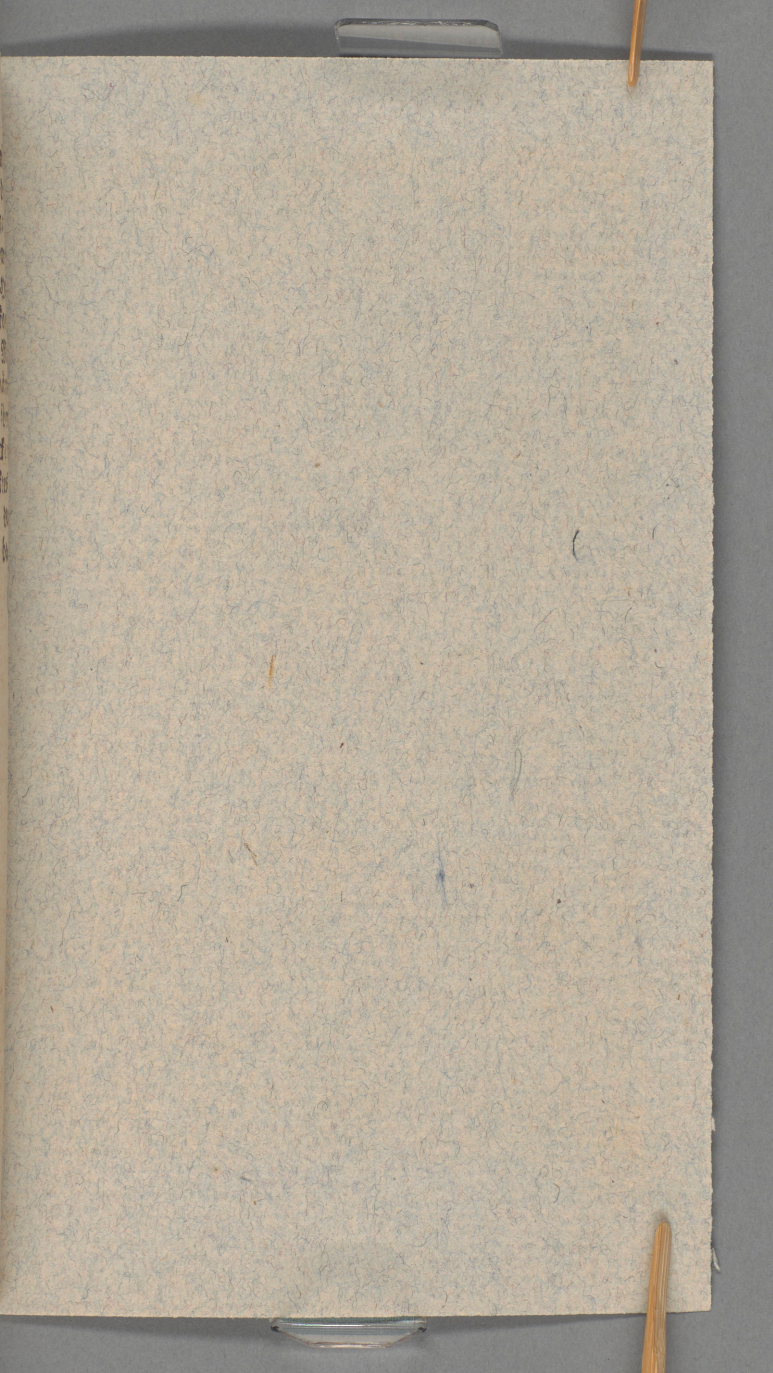
såga Er: I början rullade jag ifrån myntet igenom Banquen, och sednn öfwer nästan hela Götha Riket, hwarest Kopparmyntet, menas wara en Landsplåga. En snålgnidare tappade mig en gång på gatan, hwardöfwer han låter haft så ondt samwete, som en ceremonialist Präst, när han intet såt ut alla sina rättigheter; Dock en bonde fann mig, hwilken wäl hade gjordt sig qwitt ifrån mig, innas han for hem, emedan det öfwen är hos detta folket en samwets-sak, at fara ur Staden med någon penning öfrig, om icke han varit rädd för stryf, eller wårsware. Han miste mig dock öfwen så lätt som han fått mig; Ty då han kom hem råkade jag bland någon Peppar och Ingesåra, som han köpt i Staden, at ligga i et tomt lersat, hwaruti Bondhustrun straxt derpå wid spiselden, öste någon gröt som gafs åt en Tiggare, och då denna åt, sief han mig i munnen; han teg, sedan han i hemlighet sedt efter hmad det war, bles han af detta Zertekn så glad, hållandes det för et så omedelbart Underwårck, från Himmelen, at han redan war på wägen, at gifwa det tilkännå i närwarande Stad, på det at sådant Mirakel måtte bli allmänneligen bekant igenom trycket. Han knöt mig fuller fast i et Klåde, men antingen törst, hunger eller tobakslust, söste mig snart nog i en sinnbrusig Borgares händer, derpå gjorde jag en widlöftig rund, kring hela Riket i lång tid, at upräkna alla de händer som mig handterat wore ogjrdligt. En gång kom jag i bytte mot en myckenhet såd, bland många andra minna likar, i tjenst hos en Man wid Akademien, i nam-

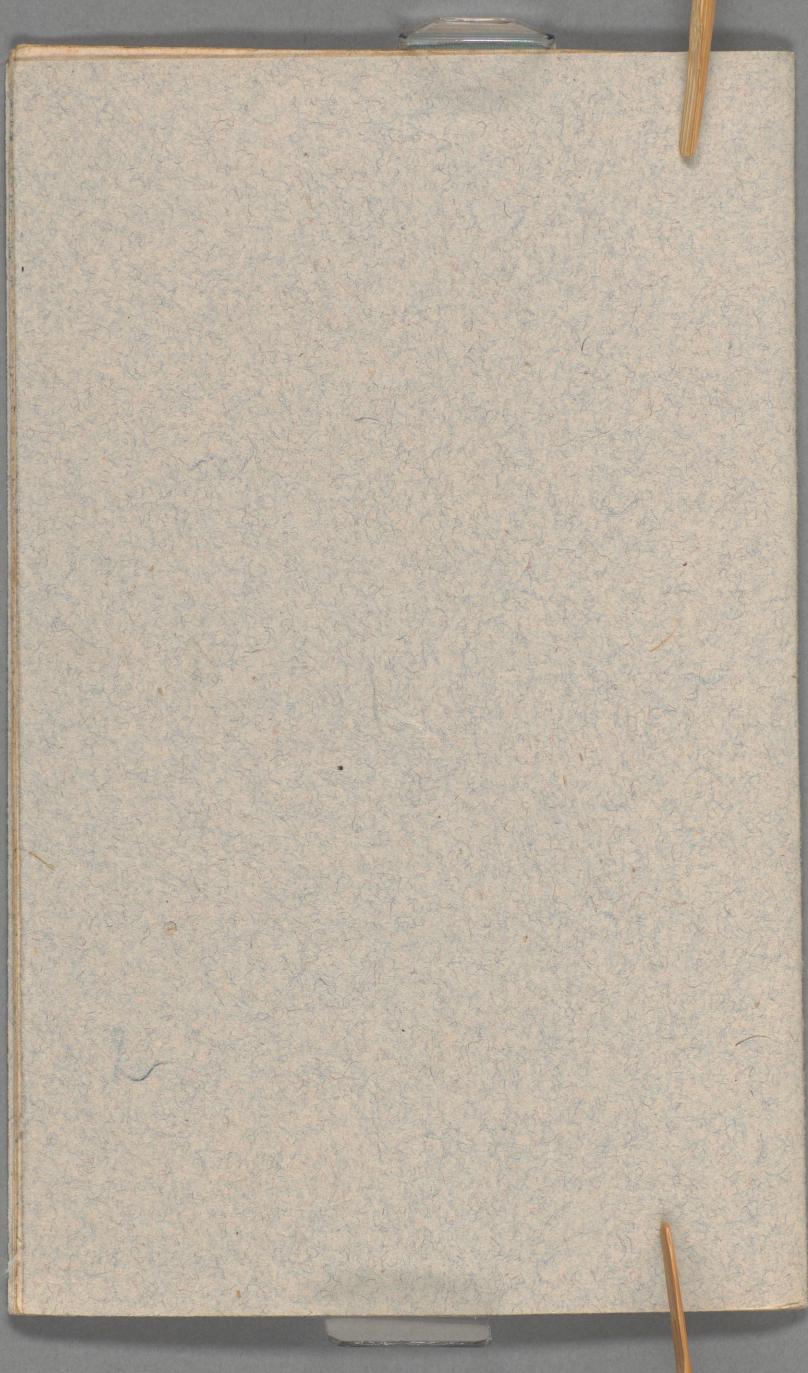
ner

vet Profefor, i gaanet P. Dan, kan lånte mig de
en sin hjelpe Präst på landet, hwilken war af det os-
kunnade slaget, som laga sitt förnuft til fånga un-
der den andelias öfverhetens lydna, iro ödmuka
för wissens skull, och predika för en wana; Hvad
dennas affigt war, wet jag niet, men jag kom icke
bland många flera af min släkt, i en rik Mars
wäld; här måste jag emot min natur, på bårnen
af en d up lista, hwaräst jag ej annat kunde förnos
da än et ewigt fångelse, det hade händt, om icke min
ägare upgifwit sin anda, hwarer jag bracktes til
hans Måa, från hwilken jag kommit i denna
Cammartjenarens tassa, deräst wi nu be-
rättat hwarannan en del af våra
öfwenyr.

Adjs, må alltid wäl.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

